

САГА ОЛОХ

СССР ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

1984 жыл. Атырдьах ыйын 14 күнэ
ОЛТУОРУННЬУК

Сыанатэ
2 хэрчэ.

Нуоталаһы кыайылаахтарыгар тэҥнэһиг!

Хонуутаабы отууларга кииннээн

Удиртгартар политический уонга үлэбэ активностары өрө соторуу, общественнай күөхүгү дорохойго уонна сүмэһиннээх аһылык тары бэйэмэзэвин оҥсуулаах бэйэмэ соруктарын ситиһиннээхтик толорон сөзөндэри биллаһтары ылар иһин күүрөһүннээх үлэбэ туруукууу хааччаһын партиянай тармактар бу күннөрдэвин ураты сүөтүлээх соруктарын.

СЕЗОННААБЫ БААР

тин гатаамахтыг тулгавар
республика ҮРАУНЭН биа
лэриллэлт уадрий мийг
ордуу бүүрууээхтйк үлэ
лээн атырлах мийг 1
күнүнээги туругунан 908
тэмдэг бастыг хаачьсыба

КҮН ДЫЛ туран биэрини

Оройуон совхозтарыгар сүөһү аһылыгын бэлэмнээһин
1984 сыл атырдыах ыйын 13 күнүнээди сводката

Үзлүүл, киша ахсаана		Эвчнэ ахсаана		Од илгэр механизмэр.		Охсуу (гектар)		Мунгуу (гектар)		Кэбинин (тонна)		Силлэс (тонна)		От мээхкэтэр (тонна)			
										график		туола		график		туола	
702	33	9	12125	11254	6500	4406	1880	1220	228	—							
232	20	5	5477	5190	3250	3141	706	480	228	—							
672	35	5	9561	8848	6760	5145	1504	1050	228	90							
465	26	2	7442	6958	4940	4229	1128	1440	76	—							
381	16	5	6965	6375	4550	5257	940	2200	—	—							
2452	130	26	41570	38625	26000	22178	6157	6390	760	90							

Үндэсний статистиканы оройуоннаары инспектура.

Государственной статистики оройуоннаары инспектурата.

—Бурдук бийлэгтэй Өү
ий 7 хүнтэйгэн сазалаа-
быллыг, үүс хонуга бү-
уш. 300-тэй хайса гектар
жүргэж сир хомрууныг.
Бу сирбигт 28 га курадук
буулуу. Очлохува бйлаа-
наах сирбигт 570-ча курадук
эсэулаа. Спик тулхур
дизж үлэлибигт. Кизжэ
изжэ дизж Буолагы бү-
тэрэ сыбарбигт буулуу.
Эбнэрталметббигт гек-
тартан 8-тыг центнери
ылыг эжэ Илжэ кэли-
ни бийнмээм. Уох хону-
гуан бурдук бийлэгтэй
бүтэржэхэвхилг. Агдаа
эрэ түспэтэр, —дизжэ Иван
Алексеевич түспэтэр саара-
ла собус. Үлэжэ тисинэ-
тэ түрбүт комбайннар
дизжэ абыланыгтэй туох
эрэ үүнүу кизжэ санаабыт-
тыг көрөн ылаа.

Комбайнерлар Николай Високуров, Семён Яковлев, Егор Попов, Вячеслав Дрегунцов, Николай Козлов куустарыч уохтарыч уоттарыч-толоһорун савайга уурайтар сымдар ээрэргээн бойлоох дьоннор. Кинилэргэ сменниктарынын сымарыллыгыт Роман Крылов, Андрей Батарин, Владимир Матвеев, Валерий Асташицев эинэ, наставник этэринин, көстөр көрүүнэринин даһаны сүрдээх дьобурдаах, сыһыас буолуох куталактар.

Сайраа: Булан эрэр буу-
аджаа күн уота сардагара
кутуллара көрөөхкэ кэрэ-
хэ сүрдээх. Алааһы орто
туһан бааһа суураа кин-
рэр суол устууа комбайн-
нар сууһан пхэлээрэ кө-
лүүнэ. Байыһына уолаттар
бу бааһыһаааааааааааааа
дизин күүттэрбитэ табыл-
лыһаар соххос кылабыһаа
агронома Павел Василье-
вич Пудов үөрэ-көтө түс-

...Алха комбайн алтмаа тохтоур да боктойа суох көбүсүт курдук ныйргы дэн, эриэ дэхсипик ыттыан саһаркы бустуг бурдуу буолагын аһар өттүттэ түһүүнэ кэбистилэр. Инньэхэрийгэр—бурдук муора кыла көмүс мөһүүрэ өвүһэ оонньуу долгулдьуйар. Бу көмүгэ кинилэр айан суогу гэлэйин иһэр хараабыллар ба майгыныһымаллар.

Додомгутун кыгери
сатаан кэпсэтэн ооспа-
дын буолубут ээ быһыны
да дии турдахпыттана, саа-
май кэниппэлээн испи-
комбайн биһиги дэжэ-
гуората, атытара үлэ-
лээн куугунуу тураалар.
Сөөс ортотлоох киһи бэр-
чэтэкитик комбайнтан
ыстанан түстэ Илһалары
өтүгүр суралаамахтаа-
мичээрэлэбинэн тиниэ-
кээтэ.

—Дэ, бу бичигт, на-
завчиг, комбайнербыт Иван
Александрович Протопо-
пов. Сүүрбэчэ сэл бур-
дугу ышта эрийсабыт ки-
ни,—кылабытай агроном
бидилиннердэ уонча кэ-
сэтердин олгостон, суо-
катыгылар тугаат.

Сотору көмөнүн ком-
байн бараксам бир дьу-
рус тарды таласка хол-
боюн, сагара буспут бур-
дук буолатар эрдимэн
эрэрин ланытырчы, ох-
сунам кинээ.

Бүтнийг хомхон аймга туруулах курдук буолан истахтинэ, массындалар нийэн калалар. Шофер-дар Николай Чичинаров, Григорий Попов. Бү үз-конук иһигэр хайлы-үйэ 130 чэ тоһна бураду бааһыналартык тийдэлэр. Ону эрэ күүтэн тур-буттуу көмүс туорахтар массына тийэр куэзы-гар табытырачы түспү түнэн бардылар. Көмүс туорах арааба.

СЭМЭН ТУМАТ.

Көхтөөх субуотунньук

ЧАКЫР. Уус-Алдан оройуонун хаһаайыстыбалар пединституту суоһу аһыһаллан бэлээнээһинигэ бүтүүнэ кыттыбыт доһдуһунтар ситийиллэбит тэтиһэрн атырдаах ыйын 6-күндөрүгэр онуһун хаһаайларга көбүлээһиннэри аһыланан өбөөн маһаһаһыт субуотара уокһу өрбүлүгэ соххох уруһуну охсууга 49 киһи кыһаһаах субуотунуһук ыһаһаһа.

Бу тэргэнийнхээх тахсын
га сонхос бэлчээл отделени

ларын уонна нэһиллэктэр
общественностарын, сов-
хоз киин аһаратын күүс-
тээх оксооччулара кытын-
нылар.

Икки жүннэ субуотун
нугуунан тура 20-чэ гек
тардаах уу ото охсулуна
Бастын, туруу охсоочула
рынан рабочай Гаврил
Филиппов, бригадир
Константин Данилов, сту
дент Иван Ануфриев, уус
Алексей Лукин уо. д. а.
билленилэр.

 CO_2 общ. корр.

Никотиноатодолд ситиһиилэрэ

Оройгоос киноуставшигч
ларьтан биер дьобуннаа
улазэх коллективна
«Маарькчаа» кинотеат
буолар. Коллектив кин
гэр кырата суох сорукта
тураллар. Сэттэ мй была
на—13600 солк. толоруу
на.

Свeмaй улахан бьлaн
цaмaн кoрoочуaлaрнa хнaлaн
цaмaн хaблaн буoлaр. Мaмaн
хa үлэ кyфaдaнa сyохтy
бaрдa. Тyгaацнaах кэ
yстaтa 63935 кнн кннeф

лыны. Коллектив былан
таһынан 35 экран күнү
оргодо.

Улахан баломто Ада
добдуну кемүүскүр Улуу
сэри 40 сылытар анал
лаат программаны одокто
ккаларынз уурулар.

А. СИВЦЕВ,
дирекция
директора.

ПРОИЗВОДСТВО ИС КЯХТАРЫН МУНУТУУРДУК

Сыл сэттэ ыйын түмүктэрин ырыт ыы

ССКП КК муус устар-
дабы (1984с.) Пленумун
уураахтарынан салайтаран
оруйон промишленний,
тутар уюнга хааччылар тэ-
риятларын коллективизация
социалистическай эбэһэ-
тэлигибэлэри толорууга
кырата суох үлэни ыытла-
лар. Промышленнай боро-
дууксуйаны өгөрүү уюнга
батырыы быйлаһтарга сым-
настыт 7 ыйдарыгар аһары
толорулуунумар. Хааччы-
чыһыы эйгэтэ сайдар, со-
рудахтар туолаллар. Биир-
дии тэриятларынэн кыл-
гастык ырыттаха үз тү-
мүктэргэ пиятиетке тордус
сыйын соруктарын быһаар-
гар кыахтар баалларын
кордороллор.

Эдүүт комбината бил-
лэрин курдук, сүл анги-
нагэр куоталаһыга баста-
ан көнөрүүлэ сылдар
Кылчыл азияныгы ылан оло-
ро. Уут бородууксуыйаты
дэлэтингэ быйыл баалча
үлэлээтэ, былаан 18,3 бы-
рыһаанынан апарыллына.
Ол эрээрн шата суох уут
бородуукталарын оноруу
былаана тохтон мизэр—77
тозна өмүгүгэр 64,4 тозна
өпчүлуунна. Комбинат са-
латата үүгөгөн бородуу-
суяны өссө дэлэтири си-
чиньэхтээх, Оттон эргиз
тарилатэре опу бириэмэ-
нигэр атыллыан нэһилиэн-
иэли хааччылыдыг кэгэ-
нэхтээхтэр. Сүл устата
хаё Оңирды хэһинэхэ 813
кг уут ас арыйлаһыта
хааччылаһтах.

Промкомбинат табаар-
най бородууксуйаны огорууга
былаанын 111,4 бырыл-
манын толорон кэлээ.
Ити иһигэр норуот туттар
табаардарын огорууга бы-
йыл үчүтэй түмүктөрдээс
Културнай-бытовое те-
баардары огоруу былаана
21,9 тың солкубайынан
кударылынына. Комбинат
кыйбыхтаах салаатынан де-
ловой маһы таһы уонна
эрбэтин буолла. Эрбэммит
бородууксуйаны бэлэмнэ-
һин аастык дыма таһымыт-
тан 33 бырылман хэринги-
нэ ачатылынына. Бу ха-
ммы оройуон социальнай-
культурнай тэрилтэлэрэ
эрбэтилинбит матырыйаал-
дынан үлээһиннэрин
харгыстааһыгыга тирээтэ
өрөмүөнүнүр үлээр атах-
танымал, иһилиһинэрэ
атыллыһын ачатылынына.
Комбинат салаатата маһы
тэһиниэ уонна бастаа-
һыгыга болгомтотун ууруох
туустаах. Производство
атын коруңиэрин тэһини-
рин мөлөһүккө эрэ сто-
лярнай-мебельнэй сыхах ту-
туутун бэрт сотору хэмиз-
ни ситэрин бородууксуйа
хаачыстыбатын туһары-
га, хэмизийин улаатыны-
рыыга базатын ханатыах-
таах. Былгыя норуот тут-
тар табаардарын дэлэтинэ
улахан соруктар тураллар.
Огу олоххо килэриниэ
комбинат сага хардыла-
ры огорууга бэлэмизиниэ
туустаах.

молтөхтүк үзэлзэст. Производствоны тэргэнийгэ эппизитингэ намтаталыгыг, үзэлнэггэр аттаран туруоруу уонна савскы, сайыгыг кэмгэ сөптөөх, тэрийэр үлэ ыктылалыгатын лумутэр оттук маһы таһыа былаана 86,7 бырыһыан туолла. Табаарынай бородууксуланы огоруу да, битармы да былааннарын ыраабынан толорботулар. Коллектив маһы соботуопалкылар уонна тизбэр үлэни билингиттэн сабалыахтаах. Оттук сезона сабаланаар чугаһага эрзэри үтүс социальнай-культурнай объекттар оттук мастар суох, коммунальнай өгөнөн туһанар үзэлнэггэргэ нэадалаах мас ситэ таһылаа илэк. Огуоха суһал дыһаһаар ымылһах тустаахтар.

«Якутсельстрой» мехуэастаа Одьулуунига бурадкыскалыынан тутуутун болдодор ситэрдэ, спортзал уонна 12 квартираһаах асорор дьэ тутуутун тэтимин түргэтэттэ. Ол эрзэри эһа хаһайыстыбатын сорох объекттарыгар үлэни кыһан ыһыта.

«Якутсовхозстрой» мехколоннатыа сыл аасыт ылдарыгар 423,9 тыһ. солк. эрз үлэни огордо. Ол былаһытан 294 тыһ. солк. кыра. Ити коллективка үлэ тэргэнигэ молтөөбүтүн, туһаанаах үзэлнэггэртэн ирдэбил уонна эппизитингэ туруоруулубат буол-

буттарын түмүгө.
Тутуу тэрилтэлэрэ бири-
гездэлэргэ нигэр үлэни
күүһүрүдүхтээхтэр. ССКП
райкомун бюротун хон-
гуруолугар малайыбыт
үлөүгэ киллэриллиэхтээх
объектарга ураты болвом-
то уурулуохтаах. Бири-
ди объекка тиздраллибит
тутар-тагар үлэлэр бы-
лааннара булгуччу толо-
рулаллара наада.
«Сельхозтехника» холбо-
һута үлэ уопсай кэмэин
3,5 бырыһманынан аһарда.
Өрөмүөннүүр мастерской
табаарыны бородууксуула-
ны батарыы былаанна
2 тыһ. солк. кучуорда.
Ол эрэри фермалар меха-
низацияларын көрүү-хара-
быы, өрөмүөннэрин сору-
дахтара туолбата. Ити кур-
дук трактордары уонна
автомашиналары капиталы-
найдык өрөмүөннэрин бы-
лааннара эмэс туолбата.
Холбоһук итэҕэстэри тую-
ратар аһааллары ылымны
сэргэ тизир-тагар үлэлэр-
гэ тиздраллибит былаан-
нары, сорудахтары толо-
руууну хоаччийахтаах.
«Сельхозхимия» холбо-
һута мехотряд, автопарка
үлэлэригэр, минеральный
уосураууну киллэрингэ,
үлэ онорумтутутун ураты-
тыгэ былааннарын толор-
тоото эрэри органической
уосураууну киллэрин 2
тыһ. тоннаттан ордугуан,
культурай-техника с к с э
үлэлэри 30 тыһ. солк.
кыйабыта. Машина үтүс

үзлээр сабааланан бэрлэх
сүтэрлэлтэйгээр турлалар.
Мантан күнүн сир тонуур
дизер холбоху эрчимнээх
ддааллары ылан соруудах
тары толорору хаачча-
лмхтах. Бийлгы дьыл
ининэн үлэвэ бэрлмх-
тээх онгошулар сирдээр
үлэни күүхүрдүүххэ, авто-
парка тааарылаах үлэ-
тин есэ корулэн тийэр-
тавар үзлээр кээмийдэрин
лаппа удаатынмариахха.
«Якутмелиово д с т р о й»
мехуасток дээлмхтэн
тахсыга бийла үлэни
куһаана дуух сабаалта.
Тутар-танар үзлээргэ 230
тыһ. солк. үлэ ытылм-
на. Кулмтурнай-техничес-
кэй үзлээргэ сабаалаһын
баар эрээр тэтим бытаан
Хаалыттан тахсарга бол-
омто ордук, билэн турар
олоххо киириэхтээх объек-
тарга уурулуомтаах.
Олобу-ддаабы хааччы
был производствоннай
управлениета 7 ынга өгө-
нү онгору былаанын 108,
бырыһыан толордо. Фото-
графия, парикмахерскай
сыахтара аастыт дьылаа-
бар лаппа үчүгөйдик үлэ
лээтилэр. Управление ме-
бели онгоруу уонна өрө-
мүөнүнэн билданын
ыраабынан толорбото
Ылааларга дээин тутуу
уонна өрөмүөнүнэн, те-
левизоры уонна радиоап-
паратураны, транспортнай
средстволары өрөмүөннээ-
һин уонна таһаһы химич-
ескэй ыраастааһын соруу

тара туолбатылар.
Райпотребобщество розничай табар эргияри былаанын 101 быраһаан толордо, оттон общественнай аһылыгы тэрийи сурута кыаллыгыта. Үгүс эргизин тэрилтэлэрэ, иһиннынар былааннары толдорботтор. Чурагытааы эргизин предпрятствыа 15 мабаһыннан 8-на былааны толорбото. Ити курадук, оройуон киһиниэби. Хатылытааы остолуойдар былааннары толтулар. Тэрэһин наһаа-быттаа килиэби онорууонна атылааһын суруда-тара толорулубаттар. Үгүс аһылык иһинэ быстыбака, мэлди атылаанар буолбатах. Үгүс мабаһынар сайынны режениэ килэрйилибэтилэр. Райпо бырабылааннаҕа хомуур кэмигэр ылыммыт дьаһаларын толорорго туһанаах прилавок үлэһитэрин, эргизин предпрятствыларын директордарыттан уонна товаредтарын көрдөбүлү, ырдэбили хуһурауох көрүннэх.

Уон биирис пятилеттердэүс сылын сурудактерын толоруута, биэр дьахаалылааҕа суох үлэһиттэргэ, былааннары бары иһирүннэриннэ толоруута сүрүн боломто уурулуута таах.

П. КИРИЛИН,
райсовет исполкома
председатели солбуйаачы, райплан председатели

Танда үрэх тардытыгар

Ингибитигер—үс көс
сир. Бүтэй күөвүнэн үтэн
турбут сис тыалар сэлэл-
лэн, суолбут улам-улам
үөхсир сир гардыгытар
күбүлүян итэ. Күн
уотугар үһүн сиңиһгэс
уу утары дьырибинээн
көһүнэ

—Дээ, бу аатырбыт
Танда үрүө кэллэ. Со-
тору суолбут ойнолуу
соруу буолуоҕа, — диир
кырдыһыт. — Партизан
Егоров төрөөбүт-үөскээ-
бит Тандата эбит буолла-
ҕа, — дөрхөбүт.

—Кырдык, Ууе Ал-
даңар сирдэрин ыпысы-
та мантаң икки көс эрэ

Сотору совус от мустара сымдыар дьоннору нерсе түгүбүт. Витни ааттарын ааттаан мээр эменбүт дьоннору эбит. Адам Решетников уонна Аркадий Сидоров сибилгин аай Мис Саайбыт уруйбаттан элбиктүү Уолаттара онно бугулдуу сымдыаллар үһү. Эмелөөй оустарааччыларга билгин аай ааста дьон буолла.

Кыстын Кучара сүрдөх үчүгэй айылдалаах. Таңда үрөсүн саамай нөлөгөр изини өңгөйлөн туулар сир эбит. Ол курдук өсөртүгөйүтө охсуялу-бут кизге хидымалыраахха алгын көзөрөлөкөстөр. Урахха хоойдугүтүн кийрбит хатын маспардах токой кэтэбит-төн ая сизлпиг дьон та-сан. Кэалалар. (Вустаравчылар. Кирилэротууларыгар күөдүтүн бөрлөлибит кутан тула-сөрөстийиэ.

Валентин Ноев, Михаил
Новгородов издегил
свастыклар. Хайна күн
окустары саваланма,
зыгын сымдьяллар эбит.
Зыгеньвой бу да сырма
га таба ыларбата. Си
бянгин арай келди, аны
үөлү хааллараат, коби
нээччиллэгэ ыстан
дизн бусла.
— Лампыны алаапы
тан савалаабыпыр, И

ки массыннанан оюстарабыт. Бу аттарбытын сойута таарыстыбыт. Урунку курдук, сымлы дэлэйдик айааһамат. Онон солбук суох. Сайыны быһа үлэниир сымлылар быстан хаалыахтара. — диир Михаил Новгородов үлэтин биллһиннэрэр.

—Эһиги эвено урутаан иһэр этэрэтэ буоллаххыт дии. Биһрде эметэ культурнай дьаһалынан хабыллыныгыт дуо?

—Хабан бөгө буоллара дии. Кэлэн иһэн парамытынныгы көрөдүт иһи. Ити таһыгар эрдэхпитиэ

Репортаж

«Сарыал» агитациондай
культурнай биргезеде из-
ден сардатаң барбыта
Управолющая өзбөһиһиһи
толероочу, П. Н. Скраби,
лекция сахпыта, отбоһу
хаамытын билһиһиһи
биге...—Валентин Ноев
ессе даваны элбэди нэп
снэх киһи билһиһи тиге
йэрбитин керен тохтоо
быһылаах

Ити эдэркээн иһин бү
тэй ытыктабыллынан этэ
аһарбыт пааматыннык
гын туһунан аҕыйах ты
лы эттэххэ майнык, Сүр
дээх кэрэ көстүүлээх сир
үрөххэ өгөс сына тү
һөөккүн ытта, бу дь
ролийан турар. Амлаар
дым охсууллах, үс мөң
ник үрдээн тахсан бара
оройуттан уһулу ыста
нан тахсыбыт пирамида
уһутар майгынымыр те
бөгүүгөр кыһыл сулу
сандарбыт. Бу башня
жабааннаах тутуну түп
сарайдык кырааскалам
мыт мастан быһыллы
быт оһуордар киэргэтэ
лэр, Үйэлээх чуумпун
арамгаччылыыр аналла
түөрт өтүгүр түөрт мо
дьютага сэргэлэр туһа
лаан тураллар. Бачча үч
гэй "пааматыннык ха
дах майна үрөх түбөт
чэлэн хаалбыт бэ

тэй дин санымбын Урук-
кута бу сиргэ «Кыһыл
Танда» дээн колхоз баар
эбит. Ол колхоз дьонно 1949
сыллаахха Аба дойдуну
көмүскүүр улуу сэрин
сылларыгар сэрингэ ба-
ран олбуг аймах-билэ
дьоннорун сырдык кэр-
риэстэрингэр бу пааматын-
ныгы өгөрбүттэр, Өдөр
иччат олус дэин кэрэх-
смир, киин туттар, ытык
эмнэтэ быһылытынан би-
лиһэр эбит. Виримэ уон-
ка эдэр саас тохтоон, ол
кэмнээки көлүөнэ дьон-
но махтал тылларты
этэн аһарга дьымаар

«Көмнннз-кнзнр» днз
Мас Сайыбыт днзн Танда
үрнбн бнр кнрз-бнлн
салаатын устул массырн,
кебыт сыйымллан нстн.
«Днз, чугаһаатыгыт»
дннрдын бугулар нннн-
ннлнз бнстыплат сннн-
ннн тардымылар. Үст
талах үрдүннз ДТ-54
оройо арыталанан кн-
һүннз. Дюммутуз днз
буллахпыт Үһү, Сайын-
гнз арзаалаабыт күн
сарданалара үрн сала-
атын өсөс кннзтнрнз, кнр-
тннрнз днлн тыргылан
турдн.

Эрөнийн сэлнхэмдээх, биригдэн сонгоох, үрүн хөрстүүлэх кийн Иван Иноковтөөд Корин буоларын эидэппэккэр сөрөйдүбүт. Сээр-тэһи угуохтаах уолаттар боло-куша үрдүгэр көбүнилли-бүт от тэһыгар, трактор дарын ыксатыгар букуна-халлар. Оңдо биридэ өй-дөн көрдүм икки илинтэ тогослор диэри арын буолбут тракторист Семен Семенович Маңгыт, күөх окко тиэрэ түһэн «атын көлүөһөнүннүн мадьа-к-тэһарын, Уолаттар ки-нүүхэ көмөлөһөллөр эбит

—Дээ, бу кыраты
таахалланан турабыт
Оттоң оңостор иинибит
Ити турар бугуалар кэ
бинибит. Уопсайынан мэл
лэхха 200 тоннага
ахса оту кэбинибит. Ох
сооччуларбыт сирбиг бу
эр ууһар тийиһи сыл

КИМ ТӨНӨ ҮҮТҮ ЫЫРЫЙ?

(АТЫРДАХ ҮЙЙН 4—10 КҮННЭРИНЭЭБИ СВОДКА)

Совхоцтар, отд денмездэр	Фур. ынах	Манар ынах	Күннээби (валов. үүт (ш))		Күннээби үүт (I мнах- ха) кг		Күннэ тут- тарылаар үүт (ш)	Тө- рөөб ыназ	Салт ыназ
			1983 с.	1984 с.	ф ы	ма ы.			
Карл Маркс	2042	1690	140,1	153,4	7,7	9,1	144,9	1539	2100
Одзулуун	679	536	42,6	46,0	7,0	8,6	42,0	400	750
Мугудай	653	550	49,5	55,0	8,6	9,9	52,0	561	750
Бахсыг	710	604	48,0	52,4	7,5	8,7	50,9	577	630
Субурууекай	879	773	54,0	65,9	7,6	8,5	60,4	812	1020
Хатылы	428	363	24,0	29,0	6,8	7,9	27,5	389	500
Болтоно	451	410	30,0	36,9	8,4	9,0	32,9	423	500
Эрилик Эрестини	1879	1677	120,8	131,0	6,9	7,8	120,8	1033	1080
Холтобо	538	518	32,9	34,0	6,3	6,5	32,0	624	690
Хадаар	470	354	33,5	31,0	6,5	8,7	29,0	343	430
Хайахсыт	431	389	29,0	33,0	7,6	8,4	30,0	284	300
Чакыр	440	416	32,8	33,0	7,5	7,9	29,8	352	303
«Чурапчы»	1480	1250	73,7	91,8	6,2	7,3	85,3	1161	1030
Сылан	730	644	38,0	45,6	6,2	7,1	42,8	597	730
Килэнки	412	296	17,1	22,0	5,3	7,4	20,0	255	450
Арыылаах	338	310	18,6	24,0	7,2	7,7	22,5	283	410
«Мындаагайы»	994	783	63,0	68,1	7,1	8,7	65,1	702	1150
Волугур	534	457	38,0	41,0	8,1	8,9	40,0	475	600
Соловьев	460	326	25,0	27,1	6,0	8,3	25,1	217	500
Оройуон үрдүнэн	7274	6166	—	510,2	7,0	7,7	478,5	5688	7000
1983 сылга	6948	5543	451,2	—	—	—	—	—	—

ТЫА ХАНААНЫСТЫБАТЫН УПРАВЛЕНИИГА

Амалар. Билаамыт—30 тонна. Ону 320 тонна тирдибит ийи дэнаби Толорорбут буолуо 1 дэки арыйда. Оттоо Уолаттар настрониилар үчүгэй. Вилинг бастан схсууларбытыгар уулаа сирдэри кутутэлэбинпи Олору төннөл ийи хор йохпут. Онтон да от кылбэктигээ. Күнгө биз тин-алталы оту туру рабит.—звеньевой Иаа Иннокетевич кэлбипп тигэр үөрүт курдук то голо суох кэпсээн биэр Уолаттар! Күн уота х ралаччы снэбит. нэл-ти угуоуҕаах уолаттар 6 рахасттар «кырдыга онук 33. диирдий бу мнчэрдизин хардарар лар. Кинилэр ити сэм оволуу сырдык мнчэ дэригэр, туттууларыга хантымыларыгар туох з уруузуу майгы баар дылы.

Кырдык нэлин токо лонон ! бэлбиппит—үгү тэрс спортсменнар зб

тэр. Чэ, бастаан з
войтаг сагалын
Иван Иннокенти
Коркин—совхоз
үлэтигэр хонуу би
дхириг эбээһинэ
садалаан механикк
йэ эриллибит, дьон
та үлэлээһин оскуол
барбахтаабыт, ахан
эбит. Киңи итини
бэртээхэй спортсмен
йуон 1980 сыллаахт
йыһарга чемпиона,
рий Варашков—с
бастыг шофера, х
дизн баран мун
ытаабыт киһи, Н
Скрибин—төһүү ү
сройуон хайыһарга
мэрдэммит, хамаан
биир эрэннэрхилээх
йылаһа диэттэххэ с
ры буолбата б
Оттон түсчүт Петр
нов—окус кылаас
изэччитэ, Чөлүкэи
тиканан утумна
дьарыктанар. Хайы
күүһүн колонор, 1
гүт курдук бу эд
дьону буһуу-хатыс

ла—хайынар суола тохто
бут.
Звеньевой коммунист
Иван Игнатьевич си
лайлар мичат-комсомол
скай көлө-илин ээлейт.
кырдымга дадань,
күннэргэ санаата
бүллэп үлөйлүр. Төр
днэтэххэ, атырдык айы
6 күнүнаази тунуурун
оттоонунга оройун
көлө-илин энеолорун
куоталаһымларыгар (а)
мигесэни илэи, союу
таарыта СССР обкомун
Саха АССР Министрат
рин Советын Махтал
руктарын млыбтытар.
Дьуккүөр уонна
луур, эдэр саас туну
буолан бийигини
дизри, Танда урак
нүгүтэи туорукхуну
дизри кэбийинилэп отор
бачыгырас бутала
арыадластылар. Онуо
сүрэх: «Соргулаах
үлөлээн, Танда очкут
ра!» диип хардарып
барар.

Комментатор колонкалара ●

КРУ АФРИКАНЫ УТАРЫ

Америкийн анд сулууспаларын сотрудинстерелсээр эр бэлгит бытны дин алачлара АХШ Африка дойдундаа кытта сыйнаанын сыйлархайлытын бирчин пэлинийн будалай кууларга Угандаын кытта АХШ Кемпала да байлалтын ташеерилонголик Ж. Бакар Ийлийн Африка Фресулубийкатын утары куор болоншор айлым арымын снга шархлын ити болсугурбит уонла дойдотан хаксарга уурумлубут кирийн билэрелинча. Дипломатический транспорттарын сабынан дайду инигэр өтөн кирийн сувереннай дайду ис дыдалаларыгар куруубайдык орооһор атын көкс американаецтар Уганда киириилэрэ бобуулина. «Американский имперализм бэйгитин үстүбүтүүгүр ведомствотын КРУ пенге,— диэн суруйар Уганда ха-ыхыга «Мунно».—Африка бэйгитин густаах долникатын шытар тутулута суох государстводарыгар куруубай мээһины осгорор».

Клардык, кэлин кэмгэ Америка дипломаттар—үспүйүөннэрин эбэтэр ки-ниилэр аадырстарыгар чопчу буруйдаанынары эпште Африка дойдумарын үбүн испиһнактарын огоруохха сон.

Отыйын бүтэһигэр Аме-рика анал сулууспалара Зимбабве дымалтыгар ороо-нууларын саралаһын кэ-ниилтин КРУ салаатота Хар-ристон бэйгитин кадаров собудиниын Дж Харриын төттөрү шытаргарга ку-һамубитэ «Профсоюзная деятель» аатынан сапытын киһи рабочай кылаас дой-

Дж Харриын төртүгүн тахтан иһин сыллаах зам- салаттарынын утары да- нгылары огоруута

Тиктөөр, КРУ Анголаны утары билэрелинбэтэх сэ- ниинин сабынар Сотору таавыта Каба уонша Анго- ма тууску карниттэри би- данский специалистар өлө- рүмүлүбүт Уамбова (буомбу) варвардын акция эмиз (со- кураук бу күнүргэ—Ауан- Рада портупар эргич хар- биллара «Лундоже» уонша Ареенс үбү түптэрилли- шире АХШ уонша Собуруу- ну Африка республикатын эккинилэрин быһаччы түмү- түпүн буолаллар. Америка бөчөөттөр Анголаны ута- ры огонулумбут кэмиппи- буруйдар Собурууңу афри- канецтар иһиллэринин ого- нулумбуттара диз итвэтэ саатаһыннара Вашингтону быһаабат, атыннык эт- тэххэ, кимгэ барытагар бөлөөр: САР аналах су- лууспалара КРУ итихтиир предпритияларынан боо- лаллар.

«КРУ Випидкутабы отде- делитетыгар бэлэмизирилиби Анголаны утары кураук парвардым акцияларга түбү- һин куттала атын да госу- дарстволарга суоһуур»,— диэн сэвэтэр Гана хаһыта «Пила ивинни жыос». Бан- дыштыгы саба түһүүлэр сана объекттарынан Лесото, Зимбия, Мозамбик боо- луохтарын сон, КРУ гар- займаламосттар Ваппи- тонга «табыһаа суох» политическая принциптер дэхх правительстволардаах Арвангы Африкада эмиз суоһурбаналлар.

С. КУАЙК,
СССД ырытааччыта.

[illegible]

Билийн көрүүн бафалаахтарга
ОЛБУТУҢУНАН

Фрэнклин Делано Рузвельт бичир
фирматнууд дандээс
усуурлагдсан бүтээх
олигопониныг олох
Олигопониныг олох
амьтан? Кэмпбелл
арав мянган сонгуур.
Холобоор, кини
мэдээлэл хуульч
модор, кини
наригдсан
бэхсүүрэг

най марша сонгуур. И
аата эрдэ өлөххүн ба
батахына мийаахыг
гүхэрийн дэвн синал.
Биллэнг икклин с
буола-буола спорт в
рантарыг аналлах О
пида мьтмалар буол
гун билэгит дуд? И
Олимпиадаба сав
икки бөлөххө арасан
таллар: манайгын 85-

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовой индекс
Нэрл-Марга уул: 12. ТЕЛЕФОННАРЫБЫТ: редакц
21-265, уулсай 21-505.
Индекс 5490 Газета, ыходит по вторникам,
БАКАРА 07.

ОБЩЕСТВЕННАЯ

(Бүтүүтэ. Ингэни хаймаг
06. №-гэр көр).

Маалла отовун сорох
туой иһиттэрин хураах
огонуулаах, орнамент кыр-
свилээх туой иһиттэр
фрагменнара Байкал күөл
Омьск арыытыттан, Кур
кут хомогуутан көстүбү-
тэрэ. Мааллаабы туой
иһиттэр эмтэркэлэрин си-
лины үөрэлит А. И. Гого-
лев биһр чоһу түмүккэ
элбит. Мааллаабы кера-
мическай фрагменнар При-
байкалбаабы VJ—XI, үйс
Курумчинская тимир уус-
арып, эбэтэр курыкканнар
туой иһиттэрин санаталлар
бит.

Батас Мөндүкүзүн Маалла-
ба ханын эр бөбөгүтү-
нүү, кыришпас көрүңү-
түттө сымдыбытыя туу-
нун фольклорнай үйүзүн-
нэр ийилээлэр. Г. В. Ке-
нофонтов «Элэйдатыгар
кэпсэзариңиң таас кыриш-
пас тутуулубут, оңтон А.Е.
Кулаковский кынигэтигэр
зууларынан Батас Мөн-
дүкүн Маалла Куула туму-
ун күөл дикки туруору
сирэиңгэр кийи кыйан
өхсөбат ғына уу кутан
сылзыччи сөмөрбүтэ үһү.
Кырызгы үйэтинизге былы-
гы сахалар улахан күөлэр
урауук, туруору тумулары
буланыар. бөбөгөгүтүү
сөгөстоллоро Прибайкаль-
едеги бымырты бис уустар
бөбөгөгүтүүүлэрин хайдах
ро сапаталалар. Байкал
түөл эгэриниздеги былыгы
чоннор хөрбөйөр сир эбэ-
р кыришпас тутталары-
ар күөлэртэ, өрүстэртэ
умустан кырибэт ураук,
бымыты сирэйдээх сирдэри
тадалаара. Тумул хонугу
дикки өртүнүн, санныгы-
ринизин туора таас истинэ
бөбөгөгүтүүлэри тутталар.
Тумул үү дикки өртүттэ

дүрн саастаахтар, иккис-
кэ итингэн үөлү саастаах-
тар. Мысмайгы Олимпиада
Пуэрто-Рикога буолбут
онно Канадаттан, Асте-
рияттан, АХШ-тан, Шве-
црияттан, Индияттан, Новай
Земелдэтияттан о. д. а. дей-
дуалартан 2 тыһыынча кэ-
рингэ спорт ветераннара
муныустан күрэхтэспит-
тэр. 100 метр дистанцияда
сүүрүүгэ саамай кыраа-
дастара Индия киһит:
Притви Сингх 92 саастаах
эбит. Онтон 1,5 км - дис-
танцияда сүүрүүгэ кыа-
йылаабыллан Колумбия
олохтордо 77 саастаах
Эмилио Төрес буолбут.
Уочараттаах Олимпиада
1985 сылаахха Риммге бую-
лара баалааннар.

Аан дойдуга эгити араа-
музейдэр, баар буолалла-
рын туһунан үгүстөр би-
лэмэр. Ол эрэри ба

[illegible]

МӨНДҮКЭЭН УОННА МААЛЛА

кийн хялбыгча ыттыбат ту-
руору быстай сирэйдэрэ
тастан саба түһүүтэн эрэл-
лээх хахханын буолаллар.
Муома уктаах быһахтар
дүөрээһиндэригэр, туой
инитэр маарынаһыла-
рынтан уонна саба түһүү-
тэн көмүскэнэргэ товроостоох
тумул сирдэрэ сөбүлэ-
лөөхсунаалларыттан сабаба-
лаатахха, Батас Мөндүкээн
өбүгэлэрэ ыраах Лена
эндрэригэр собурууну
Прибайкалтан кэлбиттэр.
Батас Мөндүкээн эбэтэр ха-
тыһылар собуруунугу тус-
таах өбүгэлэринин Прибай-
калстаады курыкканар
буолуохтарын сөп.

Археологтар Маалла-
төхтөрүүтүн агардастын
ынах сүеһү уңуохтарын
булагтаабыттар, онтон сыл-
гы уңуохтара кестүбүт-
рин тутарынан атыллыба-
тах. Батас Мөндүккөн ту-
һунан легендаларга эмиз-
ынах эрэ туһунан көпсөн-
өр буолар. Арай биһр сэлэн-
гэ Батас Мөндүккөн ула-
хан уола Кытаанах Балыр
Хара аттаабын бодотоголор-
го 10 кэбинин от кэлэр хо-
дуһа сиргизэр да атыллаа-
батабын туһунан көпсөнэр.
Сэлэни итгэбизэр буоллааха
оччолорго сылгы абыһаба-
ккыни олус күндүтэ, оно-
улахан сыаналааба сабада-
анынан сөп. Ити аата, XV
—XVII үйэлэргэ хатыаммыр
ордук хото ынах сүеһү
Азхаттар эбитэ буолуо, он-
тон сылгы өссө дабын-
олус абыһах эбит. Ортн
Аленада хаҥаластар уонна
иһи энэр улууустар дьонно-
ро XVII үйэлэр ордук хото
сылгыны итгэллэрэ архин-
най, о.д.в. дахчыларта-
биллэр. Ити аата, Лен-
орүс энэринээдиги улууустар
сахаалара ордук биһирээ-
сылгыны азбэхтик итгэллэ-

тышмакалар коллекциялары
кордорлор музей баары
петибит баара дуу, суу
дуу? Сууох буулааы
пистиат: онуук музей Не
паниаа Маадра куорак
баар: Онуо ааа дойд
араас мунауктарытта
хомуулубут 10 тыа орду
батышмакалар муунуулау
буттар.

Аан дойдуга саамай кы
ра сыгылары повн дж
аатты алаар. Шет
лендскэй арышларга уе
кээбиттер арбастары
нан ууауктөзө 75—109 с
орлот. Ол эрэри кинилэ
да аан дойдау саамай кыр
сыгыллара буолбатахтар
Аргентинада Буэнос-Айре
чугаһыгар аналлаах ферм
баар, онно 40 см ууаук
төзө атууры инилэр, ки
нилэр ыйааһынара баара
суоба 7—8 кг буолар.

Снимоктарга: Дубровица, Библиотека
Комплексын киши болу
Комсомолка Ак
Материал — библиотека

рз, онтон илин энгэр
үрэх, алаас сирдээх со
оба уустара XVI—XVII ү
83 ылах сүеһүнү кл
нигэ сымдыбыттар.
Дыгын Тойон күтүө
Батас Мөндүкээни кэһэ
бизээрэи сэргиини к
сымдыгыта хатымлар у
на ханаластар икки ар
дарылар кыргыс үйстүн
дана атааннаах сыһыан
баар буола сымдыбы
рыш уонна ханалаас
Илин энгэр биис уустар
ол иһигэр хатымлар
туурэйтэлиин сымдыб
тарын тустарынан - фо
клор исторической сэл
нэрэ кэрэхэһиалэр.

Тээрмичи, сорох бил
ни нэһиликтэр аатт
хуйдах үөскээбитин ту
нан кыластат билин
ын. Үгүс нэһиликт
ааттара быйыргыта би
динаэн байт дьон
ааттарыттан төрүттэм
тэрэ. Кытаанах, Бала
Аччабар Ньамных, Үр
Бас Балтоно очукто
аба уустар баһылыкта
тойотторо, бөдөн байд
тиилэрэ. Дьаһаах хо
йааччы нууччалар—с

Кини, културни-сидмат
училищени бутурен
манна кзбнты. Семс
библиотека 1400, дхс
баачылах.
Б. Криштуа фотота
(ССТА фотохрониката)

лары үксүтөр аба уугу-
рын байныктарын, о
дөнг баайдарын ааттары
бөлөхтөөн, араартаан
кумуондарыгар сурула
ра. Итинтэи сырдан б
дигини сорох ныйлыкт
ааттара төрүтүзмүтт
Онон Саха сиригээс
һиликтэр ааттара не
һоонноохтор.

Дээ ийи кураак, Ба
Мөндүккэи туһулан к
рической сэгэниэр Ка
нах Маамматын бийэ
отөхтөрүн археолог
ыраах собурууттан си
тээх-мутуктаах этно
фической согуллары
синалар, кыргыс үлүһ
ер хаан төрүтүттэ

Кытааных Маамет
быларыг дьһуун ытхы
сахалар тустарынан
рычскай чакчылары
дьһууннаах архео
кай пааматынньыгын
һытынан сыганы
ылаалар, дьһонорут
рыстыр объектара
лаалар.

В. ЕРМОДАН

Чурапчы

Редакторы солбуйааччы С. Н. ЧИЧИГИНАРОВ.

ССКП райкома уонна райсовет исполкома ССКП члэнэ, Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии кыттыылааба, кырдаас партиянай, советскай, хаһаайстыбаннай үлэниг
ФИЛИПОВ Константин Михайлович
уһундук, ыарахачык ыалдьан өлбүтүнэн бокуондук көргөттөрүгэр, аймактарыгар кугурганнарын тиздэлэр.

Эрилик Эристин дэтинал совхоз партком, дирекцията, профкома, Чакыр сельский Советын исполкома, отделение саламтата ССКП чилинэз, үлэ уовина сэрин ветерана

ФИЛИППОВ Константин Михайлович
уһунуук, ыараханык ыалдан олбутунэн бо куоньук кэргэттэригэр, аймахтарытар дини кутурбаннарын тизэрдэлэр.

Таптыыр Кэргэним, аҕабыт, эһэбит, убаабыт
аймахтыт
ФИЛИППОВ Константин Михайлович
уһундук, ыараханньык ыалдьан өлбүтүн дииргэ
ини, курутууһун туран иһитиннэрэбит.
Кэргэнэ, оҕолоро, сизиннэрэ, ырааттара,
аймахтара.

ССКП райкома, райсовет исполкома ССКП
 члалэнэ колхозунай тутуу ветерана
КРИВОШАПКИН Дмитрий Васильевич
 ыараханньык ыалдьан олбүтүгүн бокунньык оло
 дорутар, аймахтарытар кутурбаннарын тирээ
 лэр.

Субуруускай аатынан совхоз парткома, дирекцията, профкома, Болгоно сельсоветын исполкома, отделенине салаатата үлб ветерана, ЕСКП чилиэнэ

КРИВОШАПКИН Дмитрий Васильевич
 ыарахатык ыалдьан олбутунан боксоншук оолорутар, сизинизригэр, аймахтарыгар дйрин кутурбашарын биллэрэллэр.

«Сага олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского
райкома КПСС и районного Совета народных депутатов
Якутской АССР.